INSOLVABILITATEA INTENŢIONATĂ: CONOTAŢII JURIDICO-PENALE

***Radu VLAS*,**

student, anul IV, Facultatea de Drept, USM

CZU: 343.535:343(478)(094.4) E-mail: radu.vlas18@gmail.com

Necesitatea investigării infracțiunilor prevăzute la art. 252 CP RM [1] rezidă în relevanța practică tot mai crescută a acestora, impactul major/negativ asupra mediului de afaceri și a mediului economic în general, lipsa unei literaturi de specialitate suficiente/actuale, care să abordeze, în mod detaliat problematica insolvabilității intenționate. În teza de licență elaborată, a fost analizat conceptul și particularitățile infracțiunilor prevăzute la art. 252 CP RM; s-a elucidat aspectul istoric al acestui fenomen, s-a efectuat un studiu comparat privind reglementarea faptelor prevăzute la alin. (1), art. 252 CP RM și în alte țări europene; s-a analizat componența infracțiunii prevăzute la alin. (1), art. 252 CP RM, cu delimitarea acesteia de alte componențe conexe. Astfel, depășind etapele propus a fi studiate s-a ajuns la anumite concluzii, care sunt menționate *infra*.

Potrivit art. 2 al Legii insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012 [2], termenul „insolvabilitate" este definit ca fiind situația financiară a debitorului caracterizată prin incapacitatea de a-și executa obligațiile pecuniare scadente, inclusiv obligațiile fiscale. Incapacitatea de plată este prezumată în cazul în care debitorul înregistrează datorii față de un singur creditor în sumă de peste 10 salarii medii pe economie și este în întârziere de plată mai mult de 60 de zile. Sintagma „intenționată", presupune forma de vinovăție caracterizată prin conștientizarea caracterului prejudiciabil al faptei de creare sau exacerbare a insolvabilității, prevederea urmărilor prejudiciabile și dorirea sau admiterea, în mod conștient, survenirea acestor urmări, adică survenirea insolvabilității entității. În context, art. 252 CP RM ridică probleme de claritate și tehnică legislativă, ceea ce permite să afirmăm că formularea nu este pe deplin reușită. Deși în doctrină se acceptă că este vorba despre o faptă deliberată a debitorului de a-și crea artificial starea de insolvabilitate, legiuitorul nu definește termenul „insolvabilitate" în textul legii penale (ceea ce e, totuși, un termen de drept civil sau comercial). Fără o exemplificare minimală sau o trimitere la alte norme, formularea rămâne vagă, neclară și neînțeleasă.

De asemenea, nu este clară intenția legiuitorului de a denumi art. 252 CP RM, „insolvabilitatea intenționată", or, dicționarul explicativ al limbii române conține termenul familial de „bancrută", care semnifică „faliment însoțit de nereguli financiare în dauna creditorilor [3]. La acest capitol, considerăm oportun de a modifica titlul art. 252 CP RM în „bancruta frauduloasă", similar incriminării din CP al României.

Totodată, propunem modificarea alin. (1), art. 252 CP RM, în întregime, după cum urmează: „Acțiunile sau inacțiunile, intenționate, care au urmărit aducerea debitorului în stare de incapacitate de plată sau supraîndatorare şi care au cauzat creditorului daune în proporții mari, săvârșite prin una dintre următoarele modalități:

a) folosirea bunurilor care fac parte din activul sau pasivul debitorului în interes personal;
b) distrugerea, deteriorarea, tăinuirea sau înstrăinarea bunurilor care fac parte din activul sau pasivul debitorului;
c) procurarea de fonduri pentru debitor la preţuri exagerate sau recunoașterea fictivă a unor obligații financiare inexistente;
d) ţinerea unei contabilităţi fictive sau contrare prevederilor legii, precum şi tăinuirea, sustragere sau distrugerea oricărui act de evidență contabilă sau statistică privind activitatea economică a debitorului;
e) dispunerea continuării unei activităţi a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;
f) tăinuirea de administratorul insolvabilității, de administratorul provizoriu sau de lichidator a oricărei informații referitoare la bunurile debitorului;
g) neprezentarea - la cererea administratorului insolvabilităţii, a administratorului provizoriu sau a lichidatorului - a bunurilor aflate la debitor în folosință sau la păstrare, a documentelor contabile;
h) comiterea cu intenție a altor fapte care au cauzat insolvabilitatea debitorului,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 850 unităţi convenţionale sau cu închisoare de pînă la 2 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.”

În ipoteza alin. (3) și (4), art. 252 CP RM, se impune a schimba noțiunea de administrator al băncii, or, în redacția actuală, art. 134[13] face trimitere la Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21 iulie 1995, care a fost abrogată. Astfel, alin. (3) și (4), art. 252 CP RM este inaplicabil în acest sens. Respectiv, în opinia noastră și a altor doctrinari autohtoni, se impune modificarea art. 134[13] CP RM după cum urmează: „Prin administrator al băncii, se înțelege persoana fizică, membru al consiliului, al organului executiv, al comisiei de cenzori, contabilul-şef al persoanei, conducătorul filialei persoanei, conducătorul filialei persoanei străine şi adjuncții acestuia și contabilul-șef al filialei persoanei străine, conducătorul adjunct al filialei sau contabilul-şef adjunct, inclusiv al filialei unei persoane străine, în cazul în care aceste persoane exercită obligațiile funcționale ale conducătorului filialei sau ale contabilului-şef al persoanei, inclusiv al filialei unei persoane străine.”

În cazul în care, din infracțiunile de insolvabilitate intenționată nu rezultă daunele în proporții mari, se aplică art. 288 din Codul Contravențional care incriminează doar fapta de încălcare a legislaţiei cu privire la insolvabilitate, manifestată prin tăinuirea de administratorul provizoriu a documentelor activităţii economice şi a documentelor de evidenţă contabilă. Această abordare este insuficientă pentru a trage la răspundere persoana care prejudiciază creditorii prin crearea intenționată a insolvabilității per-

soanei. Astfel, propunem modificarea art. 288 din Codul Contravențional, în sensul excluderii modalității de „tăinuire de administratorul provizoriu a documentelor activităţii economice şi a documentelor de evidenţă contabilă” şi adăugarea unui nou articol – 288[1], întitulat „Bancruta frauduloasă”, ce va avea conținutul: „Acțiunile sau inacțiunile, intenționate, care au urmărit aducerea debitorului în stare de incapacitate de plată sau supraîndatorare și care au cauzat creditorului daune ce nu depășesc proporțiile mari, săvârşite prin una dintre următoarele modalități:

a) folosirea bunurilor care fac pate din activul sau pasivul debitorului în interes personal;
b) distrugerea, deteriorarea, tăinuirea sau înstrăinarea bunurilor care fac parte din activul sau pasivul debitorului;
c) procurarea de fonduri pentru debitor la preţuri exagerate sau recunoașterea fictivă a unor obligații financiare inexistente;
d) ţinerea unei contabilităţi fictive sau contrare prevederilor legii, precum şi tăinuirea, sustragere sau distrugerea oricărui act de evidență contabilă sau statistică privind activitatea economică a debitorului;
e) dispunerea continuării unei activităţi a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;
f) tăinuirea de administratorul insolvabilității, de administratorul provizoriu sau de lichidator a oricărei informații referitoare la bunurile debitorului;
g) neprezentarea - la cererea administratorului insolvabilităţii, a administratorului provizoriu sau a lichidatorului - a bunurilor aflate la debitor în folosință sau la păstrare, a documentelor contabile;
h) comiterea cu intenție a altor fapte care au cauzat insolvabilitatea debitorului,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 150 la 300 unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a deține anumite funcţii sau de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Referințe:

1. *Codul Penal al RM* din 14.04.2002, publicat în MO nr. 72-74 la 14.04.2009, modificat prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 35 din 13.03.2025 din 13.03.2025, publicată în MO nr. 143, art. 139 la 19.03.2025;
2. *Legea insolvabilității* nr. 149 din 29.06.2012, publicat în MO nr. 193-197, art. 663 la 14.09.2012, modificată prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 318 din 26.10.2023, publicată în MO nr. 418-421, art. 728 la 09.11.2023;
3. DEX.RO, [accesat: 12 aprilie 2025]. Disponibil: https://m.dex.ro/?word=bancrut%C4%83

Recomandat
***Vitalie STATI**, doctor în drept, prof. univ.*